

G. SIMONDON'Ų ONTOGENEZĖS TEORIJA: TARP ORGANIZMO IR TECHNINIO OBJEKTO*

Audronė Žukauskaitė

Lietuvos kultūros tyrimų instituto
Šiuolaikinės filosofijos skyrius
Saltoniškių g. 58, LT-08105 Vilnius
E. paštas zukauskaite.audrone@gmail.com

Santrauka. Straipsnyje analizuojama Gilbert'o Simondon'o ontogenezės teorija, kuria siekiama tyrinėti būties tapumą, arba genezę. Simondon'as teigia, jog filosofija turi analizuoti ne substancinius, išbaigtus ir sau tapačius individus, bet individuacijos procesus. Taip Simondon'as sukuria universalią individuacijos teoriją, kurią suvokia kaip perėjimą nuo ikiindividualios būklės prie individą sukuriančio individuacijos proceso, kuris savo ruožtu tampa naujos individuacijos pradžia. Galima teigti, jog Simondon'as ontologijos pagrindu laiko ne tapatybę, bet neatitikimą ir skirtumą, kurie verčia individus pereiti į naują egzistencijos fazę ar lygmenį. Taip individuacijos teorija tampa universalia metodologija, leidžiančia palyginti fizinius, biologinius, psichinius ir techninius individuacijos procesus. Simondon'o sukurta individuacijos, arba ontogenezės, teorija laikytina materialistine metodologija, kuri pagrindžia sąsajas tarp organinių ir neorganinių, žmogiškų ir nežmogiškų individų.

Pagrindiniai žodžiai: Simondon, individuacija, ontogenezė, ikiindividuali būklė, transindividuali būklė

Prancūzų filosofas Gilbert'as Simondon'as sukūrė originalią individuacijos teoriją, kuri leidžia paaiškinti kaitos ir tapimo procesus, apimančius fizinius, biologinius, psichinius ir techninius individus. Nors Simondon'o filosofinis palikimas nėra labai gausus¹, jo

darbai turi vis didesnę įtaką šiuolaikinei materialistinei filosofijai, siekiančiai pagrįsti materialią ontologijos sąrangą. Straipsnyje bus koncentruojamasi į dvi tezes. Pirmą, teigiama, jog Simondon'as sukuria ontogenezės, arba individuacijos, teoriją, kuri leidžia paaiškinti būtį ne per tapatybę, bet per neatitikimą ir skirtumą. Šiuo požiūriu Simondon'as apibrėžia dinamišką tapimo ir diferenciacijos teoriją, kuri paaiškina, kaip įmanomas kokybinis šuolis, leidžiantis sistemai pereiti į kokybiškai naują būklę. Antra, teigiama, jog Simondon'as sukuria analoginio paradigmatismo metodą, ku-

* Straipsnis parengtas vykdant tyrimą pagal Lietuvos mokslo tarybos finansuojamą projektą „Posthumanistinė teorija: objektai, problemos ir metodologijos“ (sutarties Nr. S-MIP-17-32).

¹ Svarbiausi Simondon'o darbai yra 1958 metais apginta disertacija *L'Individuation à la lumière des notions de forme et d'information (Individuacija formos ir informacijos sąvokų šviesoje)* ir papildoma disertacija *Du mode d'existence des objets techniques (Apie techninių objektų egzistavimo būdą)*, kuri buvo paskelbta iš karto po gynimo Aubier leidyklos 1958 metais. Pagrindinė disertacija publikuota gerokai vėliau kaip du atskiri darbai: pirmoji dalis *L'individu et sa genèse physico-biologique* buvo paskelbta PUF leidyklos 1964 metais, o antroji dalis *L'individuation psychique et collective*

išleista Aubier leidyklos 1989 metais. Visa disertacija originaliu pavadinimu *L'Individuation à la lumière des notions de forme et d'information* buvo perspausdinta Jerome Millon leidyklos 2005 metais.

ris leidžia palyginti fizinius, biologinius, psichinius ir techninius individuacijos procesus. Galima tvirtinti, jog Simondon'o sukurta individuacijos, arba ontogenezės, teorija bei analoginio paradigmatismo metodas tampa šiuolaikinės naujojo materializmo krypties metodologiniu pagrindu, kuris vėliau įtvirtinamas per Gilles'io Deleuze'o, Manuelio DeLandos ir Bruno Latouro suformuluotas filosofines idėjas. Individuacijos teorija pagrindžia sąsajas tarp skirtingos prigimties individų – nuo organizmų iki techninių objektų – bei atranda visiems jiems bendrą palyginimo pagrindą.

Fizinė individuacija. Pagrindinės sąvokos

Apibrėždamas savo projektą, Simondon'as teigia, jog filosofija turi analizuoti ne substancinę ir sau tapačią būtį, bet būties tapsmą, arba genezę, kitaip tariant, aiškinti, kaip būtis atsiskiria pati nuo savęs ir pereina į kitą fazę. Būtent šis būties tapsmas, arba kismas, ir vadinamas ontogeneze, arba individuacija. Simondon'as teigia, jog klasikinė filosofija paprastai domisi tik sau tapačia būtimi, kurios modelis yra individas. Dėl šios priežasties klasikinė filosofija remiasi dviem teorinėmis prielaidomis: substanciniu atomizmu, kuris suponuoja, jog individai visuomet jau egzistuoja, būdami sau tapatūs ir priešpriešinami tam, kas nėra jie patys, arba hilomorfizmu, kuris suponuoja, jog individai yra sukuriami per materijos ir formos sąveiką. Tačiau tiek substancinis atomizmas, tiek hilomorfizmas vengia aprašyti patį ontogenezės procesą, t. y. paaiškinti, kaip sukuriamas individas. Paprastai apie individuacijos principą mąstoma laikinės sekos terminais: iš pradžių esama tam tikro individo, o vėliau atsekama ir

analizuojama, kaip jis atsirado arba išnyko, kitaip tariant, analizuojama jo individuacija. Tačiau Simondon'as siūlo imtis priešingos strategijos: „ne pažinti individą remiantis individuacijos [principu], bet veikiau pažinti patį individuacijos [principą] remiantis individu“ (2009a: 5). Kitaip tariant, atskaitos tašku tampa ne individas, bet individuacijos, arba ontogenezės, principas. Šiuo požiūriu individuaciją reikia suvokti kaip nenutrūkstamą procesą, o individą – kaip sąlyginį to proceso rezultatą, kuris atsiranda dirbtinai sustabdžius ir apribojus ikiindividualius arba dar tik potencialius individuacijos procesus.

Taigi Simondon'as teigia, jog individuacija kyla ne iš substancijos, ne iš materijos ir formos sąveikos, bet iš ikiindividualios būklės: tai yra būties sąlyga, kuri yra „daugiau nei vienybė ir daugiau nei tapatybė“. Hipotezę apie ikiindividualią būklę Simondon'as perima iš fizikos, tiksliau, termodinamikos, kurioje apibrėžiama metastabilumo samprata. Metastabilumas nusako tokią būklę, kuri nėra nei visiškai stabili, nei visiškai nestabili, bet yra kažkur per vidurį: tai reiškia, jog ji turi potencialo pereiti į kitą būklę, į naują metastabilią struktūrą. Tokios metastabilios struktūros pavyzdžiu Simondon'as laiko bangos ir dalelės dualizmą, būdingą fotonui, kuris gali būti laikomas tiek individu, tiek energijos kiekiu, atviru transformacijoms. Šiuo požiūriu fotonas visuomet yra daugiau nei tik dalelė ir daugiau nei tik banga (Mills 2016: 36). Tad metastabilumą galime įsivaizduoti kaip potencialumo rezervą, kuris sukuria sąlygas rasti individuacijos procesui. Individuacija suprantama kaip transformacijos ir pokyčio galimybė, kai metastabili sistema, esant tam tikroms sąlygoms, patiria fazės pokytį ir pereina į kitą būklę. Pavyzdžiui, esant tam tikrai tempe-

ratūrai, vanduo gali virsti ledu arba garais. Taigi „tapsmas yra tokia būties dimensija, kuri reiškia būties gebėjimą išeiti iš savo esamos fazės ir pereiti į kitą, kitaip tariant, išspręsti savyje kylančią įtampą pereinant į kitą fazę. *Ikiindividuali būklė yra tokia būklė, kurioje nėra fazių*; individuacija randasi esant tokiai būklei, kurioje sprendimas pasirodo dalijant būti į fazes. Šis dalijimas į fazes yra tapsmas“ (Simondon 2009a: 6). Šiuo požiūriu vienybė ir tapatybė gali būti taikomos tik individuacijos proceso rezultatui – individui, – tačiau negali apibūdinti individuacijos, arba ontogenezės, proceso. Ontogenezę nusako ne vienybė ir tapatybė, bet neatitikimas ir skirtumas.

Tačiau ikiindividuali būklė ir individuacijos procesas nesukuria dualizmo, nes ikiindividuali būklė neprimeta individuacijos procesui jokių išankstinių formų ar tikslų; veikiau individuacijos impulsas kylo pačioje metastabilioje sistemoje susidarius tam tikrai įtampai, neatitikimui ar „problemai“. Čia Simondon'as pasitelkia garsų kristalo pavyzdį: prisotintame tirpale randasi įtampa, potencialumo perteklius, todėl pakanka tik mažos sėklos, pavyzdžiui, smilties ar dulkės, kad ši įtampa „išsispręstų“ per kristalizacijos procesą. Kitaip tariant, reikalinga tam tikra prisotinta terpė, aplinka ir tam tikras katalizacijos faktorius, kurie išjudina sistemą ir pradeda kristalizacijos procesą. Šią pirminę operaciją, kuri inicijuoja procesus ir leidžia jiems įvykti, Simondon'as vadina transdukcija.

Transdukcijos sąvoka reiškia procesą, – fizinį, biologinį, psichinį, socialinį, – per kurį veikla sklinda nuo vieno elemento prie kito tam tikroje apibrėžtoje plotmėje ir įtvirtina šį sklidimą struktūruodama tą terpę, kurioje reiškiasi: kiekvienas sukurtos struktūros elementas tampa pagrindu ir modeliu kurti kitam elementui tokiu mastu, kad vykstant

progresyvinei modifikacijai kartu vyksta ir struktūravimo procesas. (Simondon 2009a: 11)

Taigi kristalas randasi iš prisotintos motininės terpės ir sėklos, kuri ima plėstis ir augti visomis kryptimis tokiu būdu, kad kiekvienas kristalo sluoksniu tampa organizuojančiu pagrindu, ant kurio gali formuotis ir augti naujas sluoksniu. Svarbu paminėti, jog transdukcija veikia ne tik fizinių objektų plotmėje, bet ir sudėtingose vitalinio arba psichinio metastabilumo plotmėse. Vadinasi, transdukcija yra toks procesas, kuris analogijos būdu leidžia aprašyti ir paaiškinti skirtingose plotmėse vykstančius individuacijos procesus. Simondon'ui transdukcija yra universalus ontogenezės proceso metodas, ne tik paaiškinantis, kaip randasi viena ar kita struktūra, bet leidžiantis šias skirtingas struktūras palyginti tarpusavyje.

Apie analogijos principą kalbėsime vėliau; šiuo metu svarbu yra susieti transdukcijos metodą ir hilomorfizmo kritiką. Kaip jau užsiminėme pradžioje, Simondon'as kritikuoja substancinio atomizmo ir hilomorfizmo prielaidas klasikinėje filosofijoje. Substancinis atomizmas yra iš principo klaidingas, nes, Simondon'o požiūriu, išbaigtos ir sau tapačios substancijos neegzistuoja; joks elementas nėra iki galo užbaigtas, nes jis visuomet egzistuoja susietas su savo terpe ar aplinka, kuri sudaro jam sąlygas ir leidžia vystytis. Pavyzdžiui, jei kristalą perkeltume į naują prisotintą terpę, jis vėl iš naujo imtų augti. Panašiu pagrindu kritikuojamas ir hilomorfinis modelis: klaidinga manyti, jog esama pasyvios materijos, kurią galima įsprausti į iš anksto paruoštą formą. Užuoat galvoję apie materiją ir formą kaip išbaigtus individus, turime apmąstyti patį transformacijos procesą, mutaciją kaip jėgą, kuri leidžia materijai įgyti vienokią ar kito-

kią formą. Pasitelkęs visiems gerai žinomą plytos pavyzdį, Simondon'as teigia, kad molis jau turi turėti tam tikrą deformacijos potencialą tam, kad galėtų būti transformuotas ir pavirsti plyta. Kaip teigia Muriel Combes (2013: 6),

molis galiausiai gali būti transformuojamas į plytas, kadangi jis jau turi koloidinių ypatybių, dėl kurių jis įgyja deformuojančios energijos, tačiau kartu išsaugo molekulinį jungčių vientisumą... Sekant tokiu aprašymu, molio plytos individuacija pasirodo kaip besivystanti energetinė sistema, kuri labai skiriasi nuo hilomorfinio aiškinimo, pagal kurį tai yra santykis tarp vienas kitam išoriškų terminų.

Kitai tariant, Simondon'as siūlo keisti dualistinę materijos ir formos modelį nuolat kintančių moduliacijų sistema. Šiuo požiūriu transdukcija laikytina tinkamesniu tyrimo metodu, nes ji tiria ne išbaigtus individus ir jų pažinimo sąlygas, bet pačius transformacijos procesus, kurie yra ne primesti iš išorės, kaip forma, bet imanentiškai glūdintys kintančioje struktūroje.

Dėl šios priežasties Simondon'as formos sąvoką siūlo keisti informacijos konceptu – informacija yra reikšmė, kuri randasi iš neatitikimo ir skirtumo.

Norint apmąstyti transdukcijos operaciją, kuri pagrindžia individuaciją skirtinguose jos lygmenyse, formos sąvoka yra nepakankama. <...> *Formos sąvoka turi būti pakeista informacijos konceptu*, kuris numato egzistavimą sistemos, išlaikančios metastabilią pusiausvyrą ir galinčios dalyvauti individuacijos procese; informacija, priešingai nei forma, nurodo ne vienintelę sąvoką, bet reikšmę, kuri kyla iš neatitikimo. (Simondon 2009a: 12)

Tad jei forma yra nekintanti ir apibrėžta, informacija, priešingai, reiškia aktyvią komunikaciją, vidinį rezonansą, kuris nustato

santykį tarp skirtingų posistemų ir užtikrina individuacijos tęstinumą. Šiuo požiūriu informacijos terminas, Simondon'o perimtas iš kibernetikos ir paprastai sietinas su transmisijos technologija, perduodančia žinutę iš siuntėjo gavėjui, čia įgyja kitą reikšmę: informacija – tai reikšmė, kylanti iš skirtumo, skirtingų posistemų neatitikimo. Pavyzdžiui, kristalizacijos atveju turime metastabilią sistemą – prisotintą tirpalą – ir singularumą, sėklą, kuri užtikrina komunikaciją tarp skirtingų molekulinį lygmenų ir pradeda kristalizacijos procesą. Kitaip tariant, turime dvi skirtingas fizines realybes – prisotinto tirpalo ir kristalizacijos proceso – bei santykį tarp jų, kuris ir vadinamas informacija. Šiuo požiūriu informacija reiškia tiek skirtumą tarp skirtingų fizinių realybių, tiek tarp jų įsteigiamą transdukcijos santykį.

Tačiau transdukcija nusako ne tik fizinių bei biologinių objektų individuacijos būdą, bet ir proto, kuris seka šią būties genezę, būklę. Kaip teigia Simondon'as, „transdukcija atitinka tuos egzistuojančius santykius, kurie užsimezga, kai ikiindividuali būklė pradeda individuacijos procesą; ji reiškia individuaciją ir kartu sudaro sąlygas ją apmąstyti; tai sąvoka, kuri yra ir metafizinė, ir loginė. *Ji gali būti taikoma ontogenezei ir pati yra ontogenezė*“ (2009a: 11). Sekdamas Jeanu Piaget, Simondon'as teigia, jog transdukcija yra mentalinė operacija, kuri skiriasi nuo deducinių ir indukcinų operacijų. Priešingai nei deducijoje, transdukcijos operacijoje neieškoma transcendentinio principo, galinčio paaiškinti ar išspręsti tam tikrą problemą; transdukcija visas sprendimo struktūras randa pačioje terpėje, panašiai kaip prisotintas tirpalas ima kristalizuotis panaudodamas savo paties potencialą (Simondon 2009a: 12). Kitai

tariant, transdukcija veikia ne pasitelkdama transcendentinę formą, bet panaudodama pačioje sistemoje imanentiškai glūdintį potencialą. Tačiau transdukcija priešpriešinama ir indukcijai – indukcijoje išskiriamos tos struktūros savybės, kurios yra bendros visiems objektams, o transdukcijoje išsaugomas kiekvieno elemento singularumas ir skirtumas. Kiekvieno elemento skirtumas ir neatitikimas būtent ir sudaro reikšmės – informacijos – sąlygą.

Kitaip tariant, individuacija yra nenutrūkstamas tapsmo procesas, kuriame būtis nuolat pereina į kitą fazę ir taip atsiskiria pati nuo savęs. Šiame kontekste individas gali būti suprastas kaip sąlyginis individuacijos proceso produktas arba rezultatas. Būtent šis galutinis produktas suponuoja tam tikrą vienovę ir tapatybę, kuriomis grindžiamas metafizinis mąstymas, tačiau kurios nėra tinkamos aprašyti ontogenezei kaip tapsmo procesui. Kaip teigia Simondon'as, „norint apgalvoti individuaciją, būtis turi būti apmąstoma ne kaip substancija, ne kaip materija ar forma, bet kaip sistema, kuri yra įkrauta ir stipriai prisotinta, kuri viršija vienovę ir kuri sudaryta ne tik iš savęs, todėl negali būti adekvačiai suvokta remiantis trečio negalimo dėsnium“ (2009a: 6). Trečio negalimo dėsnis galioja tik sustingdytoms būties formoms, tačiau visiškai nepritaikomas ontogenezės procesams: „vienovė ir tapatybė gali būti pritaikomos tik vienai būties fazei, kuri yra vėlesnė už individuacijos procesą; šios sąvokos negali padėti atrasti individuacijos principo; jos nepritaikomos ontogenezės sampratai tikraja prasme, kitaip tariant, būties tapsmui kaip tokiai būčiai, kuri dalijasi ir pereina į kitą fazę per individuaciją“ (Simondon 2009a: 6). Taigi Simondon'as atsisako tiek tapatybės logikos, tiek ir visų metafizinių

sąvokų: „Tai reiškia, jog substancijos, formos ir materijos sąvokos turi būti pakeistos daug esmingesnėmis pirminės informacijos, vidinio rezonanso, metastabilumo, energijos potencialo, matavimo sistemų sampratomis“ (2009a: 10). Klasikinę būties teoriją Simondon'as pakeičia termodinamine ontogenezės samprata, kurios svarbiausią elementą sudaro pokyčio, arba mutacijos, galia. Gilles'is Deleuze'as, kuris vėliau perėmė daug Simondon'o teiginių, teigia, kad šio filosofo tekstuose „individuacija pasirodo kaip naujas būties momentas, kai būtis tampa fazinė ir poruojasi pati su savim“ (2001: 46). Deleuze'o teigimu, Simondon'o teorijoje sukuriamos prielaidos naujai „daugiafazei“ ontogenezei, kuria remiantis paaiškinama, kaip gali rasti kas nors nauja.

Biologinė, psichinė ir kolektyvinė individuacija. Transindividuali būklė

Individuacijos procesui paklūsta ne tik fiziniai, bet ir biologiniai, psichiniai ir techniniai individai. Toks skirtingų tyrimo sričių sugretinimas iš pradžių galėtų atrodyti paradoksalus ar nepagrįstas, tačiau Simondon'as šias sritis susieja sukurdamas originalų metodą, kurį vadina „alagmatika“, arba „veiksmų teorija“. Veikiamas įvairių kibernetikos mokslo atmainų, Simondon'as sukūrė savo epistemologinę teoriją, kuri įteisino analogiją ne tarp išbaigtų individų, bet tarp procesų. Norint suprasti šį metodą, svarbu suvokti Simondon'o įvedamą perskyrą tarp struktūros ir proceso: tradicinė epistemologija tyrinėja tik išbaigtas struktūras, kurias apibrėžia kaip substancines bei statiškas, ir visiškai ignoruoja reiškinių procesualumą, individuaciją ir veikimą.

Tačiau tam, kad struktūra atsirastų, reikalingas tam tikras veiksmas, kuris tą struktūrą sukuria arba modifikuoja. „*Alagmatinės* epistemologijos pareiga yra apibrėžti tikrą santykį tarp *esinio* struktūros ir veikimo bei atitinkamai organizuoti tikslus ir vertingus santykius tarp struktūrinio žinojimo ir esinio veikimo žinojimo, tarp *analitinio mokslo* ir *analoginio mokslo*“ (Simondon 2017a: 535). Kitaip tariant, Simondon’as tvirtina, jog pati analogija turi būti vartojama teisingai: svarbu suvokti ne skirtingų tapatybių, bet skirtingų veiksmų analogiją: „analoginė mintis yra ta, kuri tyrinėja pačių santykių tapatybes, o ne santykius tarp tapatybių, tačiau svarbu pabrėžti, kad šios santykių tapatybės yra veikimo santykių, o ne struktūrinių santykių tapatybės“ (2017a: 533). Kitaip tariant, svarbu nustatyti analogiją ne tarp skirtingų esinių ar skirtingų tyrimo sričių, bet tarp skirtingose srityse aptinkamų veikimo principų. „Logiškai tai gali būti naudojama kaip pagrindas naujo tipo analoginiam paradigmaticizmui, leidžiančiam pereiti nuo fizinės individuacijos prie organinės individuacijos, nuo organinės individuacijos prie psichinės individuacijos ir nuo psichinės individuacijos prie subjektyvaus ir objektyvaus transindivido...“ (Simondon 2009a: 11).

Turėdami omenyje šį analogijos metodą, galime palyginti fizinę individuaciją ir biologinę individuaciją. Nors Simondon’as teigia, jog biologinės materijos veikimą nusako tas pats transdukcijos veiksmas, kuris apibrėžė ir fizinius individus, vis dėlto šis veiksmas skiriasi: fizinių individų plotmėje transdukcija suformuoja baigtinius darinius, pavyzdžiui, kristalą, o biologinių individų plotmėje transdukcija yra nuolat atsinaujinanti. Kaip teigia Simondon’as, biologinė individuacija nuolatos veikia bi-

ologinį individą, „ji nėra tik individuacijos rezultatas, kaip kristalas ar molekulė, bet individuacijos teatras“ (2017a: 27). Kitaip tariant, gyvybės lygmenyje vyksta nuolatinis „individuacijos teatras“, kur gyvybė yra išlaikoma metastabilios būklės, t. y. ji turi būti nuolatos palaikoma ir perkuriama. Kaip teigia Simonas Millsas (2016: 59),

nors kristalizacija gali būti laikoma paradigminiu transdukcijos veikimo pavyzdžiu, nes ji apima procesą nuo pirminės įtampos iki jos sprendimo, vitalinės individuacijos atveju veikimas nieko neišsprendžia, nes tokiu atveju jis sukeltų organizmo mirtį. Vitalinė individuacija reikalauja nuolatinės metastabilios įtampos ir sukuria naujų problemų, kurioms reikėtų naujų sprendimų.

Nuolatinis metastabilumas, nuolatinė įtampa, kuriai išspręsti reikalingas transdukcijos veiksmas, yra svarbiausia gyvybės sąlyga.

Kitaip tariant, fizinė individuacija yra momentinė ir baigtinė, ji įvyksta kaip kvantinis šuolis ir visiems laikams išsprendžia susidariusią įtampą, o biologinė individuacija ne tik niekuomet nesibaigia, bet visuo- met yra dabartiška. Pavyzdžiui, susidaręs kristalas tampa inertiškas ir nugrimzta į praeitį, o biologinė individuacija nuolat vyksta tarsi dviem kryptimis – ji nukreipta ir į išorę, į santykį su aplinka, ir kartu nuolat grįžta prie savo vidinės struktūros ir ją atitinkamai pritaiko ir perorganizuoja. Kaip teigia Elizabeth Grosz, „priešingai nei kristalas, kuris kuria save paviršiuje, ten, kur jis ribojasi su savo aplinka, gyva būtybė kuria save iš vidaus, pasinaudodama savo vidinio rezonanso jėgomis“ (2012: 48). Gyva būtybė, pavyzdžiui, ląstelė, nuolat perkuria save prisiderindama prie išorinių aplinkos veiksnių. Tai reiškia, jog gyvos būtybės vidus nuolat sąveikauja su išore; iš

to išplaukia, jog gyva būtybė, priešingai nei kristalas, kuris susiformuoja ir nugrimzta į praeitį, visuomet yra besikeičianti dabartyje. Šį dabartiškumą, Simondon'o manymu, užtikrina kiekvienai gyvai būtybei būdinga vidaus ir išorės topologija – membrana. Membrana yra selektyvi: vienus elementus ji praleidžia į ląstelės vidų, o kitus blokuoja. Be to, membrana yra poliariška, nes ji atskiria tai, ką galima nukreipti į ląstelės vidų, nuo to, ką reiktų palikti ląstelės išorinėje aplinkoje. Kaip teigia Anne Sauvagnargues, tokiu būdu „membrana tiesiogine to žodžio reikšme konstituoją – sukuria – vidujybę“ (2012: 17). Tiek membrana, tiek vidinis rezonansas apibrėžia gyvos būtybės ribas ir užtikrina sąveiką tarp gyvos būtybės ir jos aplinkos. Tad fizinė individuacija išsprendžia susidariusią įtampą kartą ir visiems laikams, o biologinė individuacija turi spręsti vis naujai kylančią įtampą tarp vidinės struktūros ir išorinės aplinkos.

Kitaip tariant, biologinė individuacija niekuomet nesibaigia: net ir tuomet, kai organizmas visiškai susiformuoja, jis išlaiko gebėjimą keistis ir transformuotis. Analizuojant sudėtingesnes gyvybės formas, pavyzdžiui, žmogiškus ir nežmogiškus gyvūnus, atsiskleidžia ir joms būdingas poliariškumas, kuris pasireiškia kaip afektas. Afektas, panašiai kaip ir membrana, apibrėžia organizmo poliariškumą: viena vertus, jo santykį su savimi, kita vertus, santykį su išorine aplinka. „Afektas yra pamatinis būdas, kuriuo organizmas orientuojasi savo aplinkoje. Jis veikia tarp dviejų matavimo sistemų ir kiekvienoje jų reiškiamas skirtingai: iš organizmo perspektyvos jis reiškiasi kaip jo vidinio rezonanso pokytis, o iš aplinkos perspektyvos reiškiasi kaip organizmo elgesio pokytis“ (Mills 2016: 75). Kitaip tariant, afektas nebūtinai yra sąmoningas,

todėl jis būdingas tiek žmogui, tiek gyvūnui. Oponuodamas tuo metu įsigalėjusioms Edmundo Husserlio fenomenologijos nuostatomams, Simondon'as siekia parodyti, jog afektyvumas yra ankstesnis nei juslinis suvokimas (percepcija): organizmas turi gebėjimą reaguoti į aplinkos keliamą intensyvumą ir pojūčius daug anksčiau, nei jis geba jusliškai suvokti objektus. Taigi afektyvumas yra daug svarbesnė organizmo savybė, be to, afektyvumas gali paaiškinti, kaip įmanomas perėjimas nuo biologinės prie psichinės individuacijos.

Taigi afektui taip pat būdingas tam tikras poliariškumas: afektas tuo pat metu nukreiptas į organizmo vidujybę, kur turi susieti vieną organizmo vystymosi fazę su kita, ir į išorybę bei jos keliamus intensyvius pojūčius. Būtent šie intensyvūs pojūčiai verčia organizmą keistis ir pereiti į kitą fazę. Vėliau paskirus afektus susieja emocijos, kurios laikomos dar sudėtingesnėmis struktūromis, tačiau net ir emocijos negali būti pastovios ar vienijančios. Kaip teigia Millsas (2016: 76),

emocijos yra toks organizmo viduje esantis struktūravimas, kuris atsiranda kaip tarp įvairių afektų išiplieskiančio konflikto sprendimas. Emocijos yra heterogeniškų afektų struktūravimas ir suvienijimas, padedantis unifikuoti gyvos būtybės poliarizaciją. <...> Tačiau organizmo vienybė niekuomet nėra pasiekiamą, jis visuomet yra *ir daugiau, ir mažiau* nei vienybė, nes organizmui būdingas metastabilumas, kuris turi potencialo tolesnei individuacijai...

Kitaip tariant, afektas gali būti laikomas transduktyviu procesu, kuris struktūruoja organizmą išsprenddamas jo viduje kylančias įtampas. Panašiu principu veikia ir percepcija, kuri taip pat yra transduktyvus procesas, nusakantis organizmo santykį su išore ir struktūruojantis organizmui pa-

sirodančius išorinius objektus. Čia svarbu suvokti, jog Simondon'ui percepcija reiškia ne santykį su išbaigtu objektu kaip tam tikra forma, bet transduktyvų moduliuojantį santykį, kuris tą objektą išranda ir sukuria. Kaip teigia Simondon'as, „dar iki percepcijos, dar iki formos genezės, kuri ir yra percepcija, egzistuoja nesuderinamumo santykis tarp subjekto ir jo aplinkos, sukuriantis potencialą... Percepcija yra ne formos suvokimas, bet konflikto sprendimas, suderinamumo atradimas, formos išradimas“ (1989: 76). Norėdamas įrodyti, jog percepcija yra nesuderinamumo sprendimas, Simondon'as pasitelkia binokulinio regėjimo pavyzdį: kairės ir dešinės akies tinklainėje suformuojami šiek tiek skirtingi vaizdiniai, tačiau šis nesuderinamumas išsprendžiamas, kai abu vaizdiniai sujungiami aukštesniame percepcijos lygmenyje (2017a: 222). Tokiu būdu percepcija reiškia transduktyvų, struktūruojantį veiksmą, kuris ne atranda objektus, bet juos suformuoja ir sukuria.

Transdukcijos terminas leidžia paaiškinti ne tik paskiro individo percepciją, bet ir santykius tarp individų. Tarp afektų pasaulio ir perceptų pasaulio esama neišsprendžiamo heterogeniškumo, kuris gali būti įveikiamas tik pereinant į aukštesnį psichinės individuacijos lygmenį. Vitalinė egzistencija tarsi nesutelpa savyje, negali išspręsti savyje kylančių įtampų, todėl ji turi išsiplėsti ir ieškoti sprendimų kolektyvinėje būtyje. Simondon'as teigia, jog kolektyvinis santykis tarp psichinių individų gali būti dviejų rūšių: interindividualus ir transindividualus. Interindividualus santykis sukuriama tarp individų, kurie vadovaujami išankstinėmis kitų reprezentacijomis, tarsi jie būtų paskiri ir išbaigti individai. Toks santykis neišsprendžia psichiniam individui kylan-

čių įtampų. Ir priešingai, transindividualus santykis sukuriama tuomet, kai individai vienas su kitu sudaro sistemą, kuri nuolat derinama vidinio rezonanso. „Transindividualus veiksmas yra tai, kas verčia individus egzistuoti kartu kaip sistemos elementus, įtraukiančius potencialumą ir metastabilumą, numatymą ir įtampą, taip pat atranda struktūrą ir funkcionalią organizaciją, kuri integruoja ir sprendžia įkūnytą imanencijos problemas“ (Simondon 2017a: 294). Tokiu būdu psichinis individas tarsi pratęsia save per kitą psichinį individą ir taip dalyvauja kolektyvinės individuacijos procese. „Santykis tarp individo ir transindivido gali būti apibrėžtas kaip toks, kuris *peržengia individą jį pratęsdamas*; transindividas nėra išoriškas individui, tačiau tam tikru mastu yra nuo jo atskirtas“ (Simondon 2017a: 274). Kitaip tariant, būtent transindividualus santykis leidžia suvaldyti individo psichikoje glūdintį ikiindividualų potencialą ir jį išspręsti per kolektyvinę individuaciją, kuri keičia ir perkuria pačius individus. Tokiu būdu transindividualus santykis yra transdukcijos veiksmas, kuris verčia individus pereiti į kitą fazę ir naują metastabilią būseną, kurią tuo pat metu ir struktūruoja.

Taigi akivaizdu, jog Simondon'as kuria visiškai neįprastą psichinio individo teoriją, kurioje atsiribojama nuo psichologinių ir psichoanalitinių koncepcijų, paremtų tokio-omis sąvokomis kaip sąmonė ar pasąmonė. Simondon'o manymu, šios sąvokos yra per daug substancinės bei remiasi prielaida, jog tiek sąmonė, tiek ją neigianti pasąmonė yra išbaigti esiniai. Tačiau psichinis individas nėra substancija; tai yra procesas, apimantis ir santykį su savimi, su savo ikiindividualiu potencialumu, ir santykį su išorine aplinka. Šiuo požiūriu psichinis individas yra šių santykių santykis. Psichinis individas nie-

kuomet nėra galutinis ir išbaigtas, jis nuolat pereina į kitą fazę ir visuomet gabena su savimi savo virtualumą ir potencialumą. Šis potencialumas, su kuriuo paskiram individui sunku susidoroti, suklįjuoja paskirus individus į transindividualią būklę ir konvertuoja esamas įtampas ir skirtumus į naują metastabilumo būseną. Būtent šis transindividualios būklės generuojamas inovatyvumas apibūdina ne tik psichinio individo, bet ir techninių objektų egzistavimą.

Techninių objektų individuacija

Savo amžininkams Simondon'as pirmiausia buvo žinomas kaip technikos filosofijos atstovas, kadangi jo antroji disertacija *Apie techninių objektų egzistavimo būdą* buvo išspausdinta iš karto po gynimo 1958 metais². Pirmojoje disertacijoje Simondon'as aprašė bendrąją ontogenezės teoriją, kuri apima individuaciją nuo ikiindividualios iki transindividualios būklės; antrojoje disertacijoje jis siekia aprašyti techninių objektų genezę, taip pat paaiškinti santykį tarp technikos ir žmogaus. Technikos tema įtraukia Simondon'ą į plačią polemiką su Martino Heideggerio aprašytu „technikos klausimu“ ir Karlo Marxo darbo ir susvetimėjimo teorijomis. Kadangi straipsnio apimtis neleidžia išplėtoti polemikos su Heideggeriu³ ir Marxu, šiame poskyryje bus bandoma parodyti, kaip techniniai objektai funkcionuoja bendroje Simondon'o ontogenezės teorijoje. Simondon'ą domina ne

techninių objektų paskirtis ar išbaigta forma, bet jų procesualumas ir veikimo būdas. Būtent procesualumas arba genezė leidžia išvesti analogiją tarp organizmo ir techninio objekto, tarp techninių objektų atliekamų operacijų ir žmogaus veiklos. Simondon'o manymu, kultūroje ir filosofijoje dominuoja „paviršutiniškas humanizmas“, kuriuo remiantis žmogus ir technika yra supriešinami. Simondon'as siekia parodyti, jog technikoje glūdi tai, kas žmogiška, žmogaus sumanymas ar mintis, o pačiame žmoguje, jo mąstyme esama to, kas techniška.

Kaip jau buvo minėta, Simondon'as buvo veikiamas kibernetikos teorijų, pavyzdžiui, Norberto Wienerio, kuris teigė tam tikrą gyvų būtybių ir save reguliuojančių techninių objektų bendrumą. Tačiau net ir teigdamas, jog tiek gyvoms būtybėms, tiek techniniams objektams būdinga genezė, Simondon'as išvelgia šios genezės skirtumų: techniniai objektai visuomet juda nuo abstrakcijos konkretizacijos link, o natūralūs objektai – gyvos būtybės – yra konkretūs nuo pat pradžios (2017b: 51). Taigi techninių objektų egzistavimo būdas yra konkretizavimas, kuris išsprendžia išskylančias problemas arba neatitikimus tarp skirtingų sistemų. Kaip teigia Millsas, panašiai kaip ir gyvų būtybių individuacijos progresavimo atveju, kai per genezę išsprendžiamas tam tikras polių nesuderinamumas arba problema, techninių objektų vystymasis numato palaipsnį problemų sprendimą per konkretizaciją (2016: 109). Šis konkretizavimo veiksmas dažnai Simondon'o įvardijamas kaip išradimas, kuris atsiranda kaip šuolis iš vienos techninės sistemos į kitą. Simondon'as pateikia vidaus degimo variklio aušinimo sistemos pavyzdį ir parodo, kaip vandens aušinimo sistema buvo pakeista į oro aušinimo sistemą. Vidaus

² Neseniai buvo paskelbtas anksčiau nepublikuotas Simondon'o tekstas *Apie techninį mentalumą* (Simondon 2009b).

³ Simondon'o ir Heideggerio filosofinių prieigų klausimus svarsto Jeanas-Hugues'as Barthélémy (Barthélémy 2015) ir Bernardas Stiegleris (Stiegler 2009; 2012).

degimo variklis ir vandens aušinimo sistema sudarė dvi abstrakčias sistemas, tarp kurių buvo tam tikras nesuderinamumas; vėliau šis nesuderinamumas buvo išspręstas išradus oro aušinimo sistemą, kuri buvo integruota į variklio veikimą (Mills 2016: 108). Tad techninių objektų genezė juda nuo abstraktaus prie konkretaus tol, kol techninis objektas tampa neprieštaringa ir koherentiška sistema.

Techninių objektų genezės būdas yra konkretizavimas, o gyvų būtybių genezė nusako potencialumo ir virtualumo aktualizavimas: „gyva būtybė įsiterpia tarp potencialios energijos ir aktualios energijos kaip transduktorius; gyva būtybė yra *tai, kas geba moduliuoti...*“ (Simondon 2017b: 156). Gyva būtybė geba save moduliuoti, nes gali keisti informaciją net iki galo jos nesuprasdama: ji geba reformuluoti problemas, su kuriomis susiduria, ir jas išspręsti, o mašinos nesprenžia problemų – jos turi tik duomenis. Kaip teigia Simondon’as, „gyva būtybė turi gebėjimą modifikuoti save atsižvelgdama į virtualumą: šis gebėjimas yra laiko nuovoka, kurios mašina neturi, nes ji nėra gyva. <...> Mašina neturi tikro virtualumo; mašina negali reformuoti savo formų siekdama išspręsti problemas. <...> kiekvienu momentu mašina egzistuoja aktualume“ (2017b: 156–157). Matome, jog čia Simondon’as virtualumo sąvoką vartoja ta pačia reikšme kaip ir Deleuze’as: virtualumas siejamas ne su mašinų medijuota tikrove, bet su realiai egzistuojančiu gyvų būtybių potencialumu, kuris turi galios ir energijos stumti gyvą būtybę nuo vienos individuacijos fazės prie kitos.

Santykį tarp gyvos būtybės ir mašinos Simondon’as permąsto pasitelkdamas priešpriešą tarp formos ir informacijos. Kaip jau minėjome pirmajame poskyryje,

Simondon’as kritikuoja hilomorfinį mąstymo modelį ir formos sąvoką, kurią siekia pakeisti informacijos konceptu. Priešingai nei forma, kuri implikuoja sustingusią tapatybę, informacija yra suprantama kaip diferencinis santykis: „informacija nėra nei forma, nei formų ansamblis; tai formų variacija, formų variacijos tėkmė“ (Simondon 2017b: 150). Informaciją apibrėžia būtent formų variacijų nenumatomumas, atsitiktinumas, kuris būdingas gyvų būtybių vystymuisi. Kaip teigia Simondon’as, „gyvai būtybei reikalinga informacija, o mašina iš esmės naudojasi formomis, kitaip tariant, ji sudaryta iš formų. Filosofinė mintis nebus pajėgi suvokti santykio tarp žmogaus ir mašinos, kol ji nesugebės išsiaiškinti, kaip siejasi forma ir informacija“ (2017b: 150). Tačiau vienu atveju žmogus ir mašina funkcionuoja analogiškai – tai išradimas: „išrasti reiškia priversti mintį funkcionuoti taip, kaip veiktų mašina, neatsižvelgiant nei į priežastingumą, kuris yra per daug fragmentiškas, nei į baigtinumą, kuris yra per daug vienijantis, bet remiantis gyvo funkcionavimo dinamizmu, kurį sugriebiame tuomet, kai jis sukuriamas ir lydinas genezės“ (Simondon 2017b: 151). Kitaip tariant, žmogui ir mašinai būdinga tam tikra funkcionavimo analogija: minties funkcionavimui būdingas tam tikras dinamizmas, energinis potencialas, kuris sprendžia iškilusias problemas, o mašinos funkcionavimas perima gyvoms būtybėms būdingą nenusipėjamumą ir variantiškumą. Šiuo požiūriu Simondon’as kuria visiškai originalią informatikos teoriją, kurioje diferenciacijos procesas gali būti paaiškintas ne kiekybiniais, o kokybiniais terminais. Nesuderinamumo, skirtumo sprendimas visuomet reiškia kokybinį šuolį į naują sistemos lygmenį.

Aiškindamas techninių objektų genezę, Simondon'as pasitelkia fazės pokyčio teoriją, kurią išsamiai aptarė savo pirmojoje disertacijoje. Fizinės ir biologinės individuacijos atveju fazės pokyčio teorija leido paaiškinti, kaip įvyksta perėjimas iš ikiindividualios būklės į individuaciją, kurią nusako nuolatinė fazių kaita ir bangavimas. Kalbėdamas apie techninius objektus, Simondon'as vėl pasitelkia fazės pokyčių siekdamas apibrėžti žmogaus ir pasaulio santykį: ikiindividualią būklę čia atitinka „magiškas“ žmogaus ir pasaulio santykis, kuris vėliau skyla į dvi fazes – techniškumą ir religiją. „Magiškas“ žmogaus ir pasaulio santykis dar nėra konkretizuotas, jis pilnas neapibrėžto potencialumo (Simondon 2017b: 169). Šis potencialumas pereina į religijos ir techniško fizes, kurios nusako skirtingus žmogaus ir pasaulio santykio būdus: religija apibrėžia subjektyvią ir universalią patirtį, o techniškas siejamas su objektyvia ir singuliaria techninių objektų egzistencija. Religija ir techniškas savo ruožtu skyla į naujas fazes, naujas religinės minties ir techninės minties pakopas ir formas. Tačiau nuo visiško susiskaidymo jas apsaugo estetinė mintis, kuri atkuria „magišką“ santykį pasaulyje, kuriame jau nėra magijos: meno kūrinys atkuria prarastą pasaulio vientisumą. Meno kūrinio plotmė vėl suvienija techniškumą, kuris būtinas norint sukurti meno objektą, ir religišumą, kuris nusako meno kūrinio funkcionavimą.

Tokiu būdu techninių objektų egzistavimas suprantama ne kaip priešingas žmogui ir kūrybai, bet kaip tai, kas nusako pačią kūrybiškumo esmę. Kaip teigia Simondon'as, „techninis objektas pagal savo esmę, kitaip tariant, techninis objektas, kuris buvo išrastas, apmąstytas ir geidžiamas, galiausiai įsisavintas (*assumé*) žmogaus,

tampa tarpininku (*le support*) ir simboliu to santykio, kurį norėtume pavadinti *trans-individualiu*“ (2017b: 252). Taigi techninis išradimas atskleidžia ne tik pačioje tikrovėje glūdintį potencialumą, bet ir paaiškina transindividualų santykį: tai, kas yra daugiau nei vienybė, ir kita nei tapatybė.

Tarpžmogiškas santykis, kuris yra *trans-individualumo* modelis, yra sukuriamas tarpininkaujant techniniam objektui. Tai yra santykis, susiejantis individus ne per jų konstituotą individualumą, kuris atskiria juos vieną nuo kito, ir ne per tai, kas yra identiška kiekvienam žmogiškam subjektui, pavyzdžiui, *a priori* sensibilitumo formos, bet per ikiindividualios realybės krūvį (*charge*), gamtos krūvį, kuris išsaugomas individualiame žmoguje ir kuris išlaiko potencialumą ir virtualumą. (Simondon 2017b: 253)

Transindividuali būklė išsaugo tai, kas yra daugiau nei vienybė ir kita nei tapatybė: ikiindividualų potencialumą, tą nežmogišką energijos stimulą, kuris inicijuoja pokyčius ir mutacijas bei stumia patį individuacijos procesą. Šiuo požiūriu Simondon'o teorija implikuoja tam tikrą nežmogišką humanizmą: nors žmogaus sampratos nėra atsisakoma, visgi žmogaus „esmę“ sudaro tai, kas yra ne žmogiška, o veikiau materialu ir techniška. Kaip teigia Combes, Simondon'ui žmogus iš esmės yra neišbaigtas, bet ne todėl, kaip teigia Bernardas Stiegleris, kad jo prigimtis visuomet jau yra protezinė, besiremianti techniniu suplementu, bet veikiau todėl, kad žmogus visuomet įima į save ikiindividualios realybės krūvį (Combes 2013: 49). Būtent šis nežmogiškas, bet visiškai realus likutis apibrėžia transindividualią būklę kaip metastabilią sistemą, kurioje nuolatos numatomas fazės pokytis ir kurioje žmogus niekuomet negali sutapti su savimi.

Išvados

Simondon'o individuacijos teorija, aiškinanti esinių tapsmą nuo ikiindividualios iki transindividualios būklės, leidžia naujai permąstyti ir apibrėžti ontologiją. Simondon'as ontologiją suvokia kaip būties tapsmo teoriją, arba ontogenezę. Fiziniai ir techniniai objektai, biologinės ir psichinės būtybės išgyvena nuolatinę struktūruojančio tapsmo arba transdukcijos būklę ir tik tam tikrais momentais jie gali būti apibrėžti kaip paskiri individai. Svarbiausia individuacijos, arba ontogenezės, „kvazipriežastimi“ Simondon'as laiko visoms sistemoms būdingą vidinį nesuderinamumą arba prieštarumą, tam tikrą neatitikimą tarp skirtingų matavimo sistemų, kuris išsprendžiamas pereinant į kitą individuacijos fazę. Dėl šios priežasties Simondon'as taip atkakliai kovoja prieš formos sąvoką ir ją keičia informacijos konceptu: informacija yra grynas skirtumas, neatitikimas, kuris stumia į priekį individuacijos, arba ontogenezės, procesą. Vėliau šią mintį produktyviai išplėtojo Deleuze'as, knygoje *Skirtumas ir pakartojimas* apibrėžęs dvigubos diferenciacijos idėją: diferenciacija nusako ir kiekvienai būtybei būdingą potencialumą ar virtualumą, apimančią pačioje sistemoje glūdinčius nesuderinamumus ir skirtumus, ir kiekvienai būtybei būdingą genezę arba vystymąsi, kuris parodo jos gebėjimą keistis ir skirtis nuo savęs. Simondon'o individuacijos teorija svarbi tuo, jog joje konceptualizuojamas kokybinis pokytis: prieštaravimus ir nesuderinamumus įveikęs fizinis objektas pereina į kokybiškai naują sistemą, o aplinkos spaudimą įveikusi gyva būtybė – į sudėtingesnę gyvybės formą. Šiuo požiūriu Simondon'o filosofija aiškiai atsiskiria nuo savo meto kibernetikos ir informatikos teorijų, kurios reiškinius aprašo tik kiekybiniais terminais, ir pagrindžia

kokybinio pokyčio idėją, kurią vėliau išplėtojo Deleuze'as ir Manuelis DeLanda. Simondon'as atskleidžia, jog diferenciacijos procesas gali būti paaiškintas tik kokybiniu aspektu, kaip kvantinis šuolis, padedantis pereiti į kokybiškai naują egzistencijos lygį (Massumi et al. 2012: 32).

Kita svarbi Simondon'o teorijos išvada – jo atrastas ir teoriškai patikrintas analoginio paradigmatismo metodas. Simondon'as savo mokslą vadina alagmatika – tai operacijų arba veiksmų teorija, kuria remiantis galima analizuoti bet kurią pasirinktą sritį, – fizines, biologines, psichines, technines ir kitas sistemas, – bei apibrėžti joms visoms bendrus veikimo principus. Šios sistemos ne apibrėžia ar kitaip daro įtaką viena kitai, bet veikiau vystosi viena kitai analogiškai. Toks metodas ne tik leidžia palyginti skirtingas mokslo sritis, bet ir suvokti visų biologinių būtybių tęstinumą: apibrėždamas biologinių būtybių individuaciją, Simondon'as nedaro aiškios perskyros tarp molekulių, gyvūnų ir žmonių. Kita vertus, Simondon'as nemato didelio skirtumo tarp žmogaus proto ir techninių objektų bei mašinų: ir protui, ir mašinoms būdingas tas pats kūrybinis inovatyvumas, leidžiantis paaiškinti, kaip vyksta techninių objektų genezė. Kitaip tariant, remdamasis analoginio paradigmatismo metodu, Simondon'as kuria universalią materialistinę filosofiją, apimančią organines ir neorganines, žmogiškas ir nežmogiškas būtybes. Materija čia suprantama ne kaip pasyvi ir inertiška, bet kaip potencialumo perpildyta ir nuolat kintanti. Šiuo požiūriu Simondon'o sukurta materijos kaip mutuojančios jėgos samprata tampa svaria atrama naujojo materializmo filosofijai. Fizinių, biologinių, psichinių ir techninių individų egzistencijos materialumas leidžia suvokti visų šių procesų lygiavertiškumą ir atrasti visiems jiems bendrą palyginimo pagrindą.

LITERATŪRA

- Barthélémy, J.-H., 2015. *Life and Technology: An Inquiry into and beyond Simondon*. Lüneburg: Meson Press.
- Combes, M., 2013. *Gilbert Simondon and the Philosophy of the Transindividual*. Trans. Thomas LaMarre. Cambridge, Mass., London: The MIT Press.
- De Boever, A., Murray, A., Roffe, J., Woodward, A. eds., 2012. *Gilbert Simondon. Being and Technology*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Deleuze, G., 2001. Review of Gilbert Simondon's *L'individu et sa genèse physico-biologique* (1966). *Pli: The Warwick Journal of Philosophy* 12: 43–49.
- Grosz, E., 2012. Identity and Individuation: Some Feminist Reflections. In: *Gilbert Simondon. Being and Technology*, eds. A. De Boever, A. Murray, J. Roffe, A. Woodward. Edinburgh: Edinburgh University Press, 37–56.
- Massumi, B., De Boever, A., Murray, A., Roffe, J., 2012. „Technical Mentality“ Revisited: Brian Massumi on Gilbert Simondon. In: *Gilbert Simondon. Being and Technology*, eds. A. De Boever, A. Murray, J. Roffe, A. Woodward. Edinburgh: Edinburgh University Press, 19–36.
- Mills, S., 2016. *Gilbert Simondon. Information, Technology and Media*. London, New York: Rowman and Littlefield.
- Sauvagnargues, A., 2012. Simondon, Deleuze, and the Construction of Transcendental Empiricism. *Pli: The Warwick Journal of Philosophy* (Special Volume: Deleuze and Simondon): 1–21.
- Simondon, G., 1989. *L'individuation psychique et collective*. Paris: Aubier.
- Simondon, G., 2009a. The Position of the Problem of Ontogenesis. Trans. Gregory Flanders. *Parrhesia* 1(7): 4–16.
- Simondon, G., 2009b. Technical Mentality. Trans. Arne De Boever. *Parrhesia* 1(7): 17–27.
- Simondon, G., 2017a. (2005, 2013). *L'Individuation à la lumière des notions de forme et d'information*. Grenoble: Éditions Jérôme Millon.
- Simondon, G., 2017b. *On the Mode of Existence of Technical Objects*. Trans. Cecile Malaspina and John Rogove. Minneapolis: Univocal Publishing.
- Stiegler, B., 2009. *Technics and Time 2: Disorientation*. Trans. Stephen Barker. Stanford: Stanford University Press.
- Stiegler, B., 2012. The Theatre of Individuation: Phase-Shift and Resolution in Simondon and Heidegger. In: *Gilbert Simondon. Being and Technology*, eds. A. De Boever, A. Murray, J. Roffe, A. Woodward. Edinburgh: Edinburgh University Press, 185–202.

G. SIMONDON'S THEORY OF ONTOGENESIS: BETWEEN ORGANISM AND TECHNICAL OBJECT

Audronė Žukauskaitė

Abstract. The essay analyses Gilbert Simondon's theory of ontogenesis, which describes being in terms of becoming or genesis. Simondon argues that philosophy should analyse not substantial, complete and self-identical individuals but the processes of individuation. Thus Simondon creates a universal theory of individuation, which is understood as a shift from the pre-individual state to the process of creating an individual, which becomes the starting point for a new process of individuation. For Simondon ontology is based not on identity but on disparity and difference that force individuals to undergo qualitative change. Thus the theory of individuation becomes a universal methodology, which enables comparison between physical, biological, psychosocial and technical individuations. In this sense Simondon's theory of individuation or ontogenesis can be interpreted as a materialist methodology, which allows for comparison of organic and inorganic, human and non-human individuals.

Keywords: Simondon, individuation, ontogenesis, the pre-individual, the transindividual

Iteikta 2018 04 03
Priimta 2018 07 10